

emeltek a korábbi falak elé, amely a mai várfal magját képezi. A fal köpenyként veszi körül a tornyot, majd megkerüli a falazott emésztőt (ez az oka a mai várfal irányváltásának) és innen egyenesen fut a kapu irányába. A mai városfal ezen török kori magja ma erősen kifelé dől a lejtő felé. 1849-ben ugyanis éppen feltárási területünkön lőtték azt a részt a falon, amelyen át a honvédek Budát visszafoglalták a császáriaktól. (A rés pontos helyét még nem tártuk fel.) Az ostromágyú hatására a harmadik városfal a teljes feltárt szakaszon megdőlt. Érdekes módon az elmozdult falat nem bontották ezután le, hanem az 1850-es években egy vastag köpeny eléfalazásával megtartották és megszilárdították.

Az ásatáson részt vettek: Bechtold Eszter, Belényesi Károly, Belényesiné Sárosi Edit, Deli András, Egedi Barbara, Serlegi Gábor, Sófalvi András, Stibrányi Máté, Szabó László régész hallgatók. Geodéta: Viemann Zsolt.

B. NYÉKHELYI DOROTTYA – VÉGH ANDRÁS

27. Budapest I., Szent György tér 4. Kk; Kú

1998 áprilisától december közepéig, beépítést megelőző feltárást végeztünk a volt Teleki-, majd József főhercegi palota területén. A palota még fennálló falait 1968 folyamán felrobbantották. A vastag épülettörmeléklet leszedve mindenütt csak a pinceszint padlóját és csekély felmenő falakat találtunk az épületből.

Az ásatást a K-i oldalon kezdtük, itt rögtön az újkori pincepadló alatt középkori, az eredeti sziklába mélyített pincék maradványait találtuk. Az épületek K-Ny-i irányú csekély falmaradványát az egykori palota udvarán is észleltünk.

Az egyik középkori pincéből K felé egy mélypince nyílt, melybe beleépítették az újkori palota É-D-i irányú homlokzati zárófalát. A felső pinceszint középkori betöltésében a változatos kályhacsempe anyag mellett kőfaragó műhelyre utaló több építészeti modellt találtunk.

Megállapítottuk, hogy az egyik épület – többszöri átépítéssel – megélhette Buda visszafoglalását. Egyik többszörösen átépített falszakasza egy török kori betöltésű gödörre zuhant rá; elplanírozott épülettörmelékes omladékának egy részét egy mély, török kori leletanyagot tartalmazó akna felső betöltésében találtuk meg. ez utóbbi gazdag leletanyagából kiemelkedik két aranyozott öv-maradvány; illetve egy majdnem ép, felirtos talpas tál.

A terület Ny-i felén a várfalak egymáshoz való viszonyának tisztázását is elkezdjük. Előkerült a legkorábbi városfal egy kis szakasza, a II. (ún. Anjou-kori) városfal hosszabb szakasza, mely itt belső vakárkádokkal tagolt.

Összességében elmondhatjuk, hogy a mostoha terepviszonyok ellenére – (a természetes sziklafelszín itt erősen felmagasodik, ugyanakkor az újkori palotaépület falait általában a szikláig lealapozták) –, a középkori és török kori leletanyag rendkívüli gazdasága és változatossága mellett fontos adatokat nyertünk a terület középkori és újkori beépítettségéről.

A kutatást 1999-ben folytatjuk.

Az ásatáson részt vettek: Terei György, Orosz Krisztina, Szabó László régészhallgatók, Viemann Zsolt geodéta.

B. NYÉKHELYI DOROTTYA – BENCZE ZOLTÁN – VÉGH ANDRÁS

28. Budapest, II. Bécsi út 25. –

Lajos u. 26. – Sajka u. 4. Ró

A II. Lajos u. 26. – Bécsi út 25. – Sajka u. 4. szám alatti telek első feltárási periódus rövid megszakításokkal 1993. május elejétől szeptember végéig tartott, melyben a telek Lajos utcai és a Sajka utca menti részét kutattuk. A beépítési terv módosulása folytán kerülhetett sor a második feltárási szakaszra, az 1998. április vége és június eleje közötti időszakban.

A beépítésre váró telek Ny-i részén a vegyes rítusú római temető egyik parcellájának részletét tártuk fel. A temetőrész K-i határát tudtuk csak meghatározni, kutatásunkat a környező utcák behatárolták. Az 1993-as feltárást során 16, az ideai feltárási szakaszban pedig 9 sír kibontására került sor. A hamvasztásos sírok nagyjából É-D-i tájolásúak, mellékletként csaknem minden temetkezésnél a faszénréteg tetejére, a sír sarkaihoz több, hasonló típusú, kerámiából készült korsót helyeztek. Két temetkezésnél az elégetett hamvakat valószínűleg bronz veretekkel ellátott, fából készült kisebb ládában földelték el, s a mellékletek egy részét a láda mellett, a kiásott sírgödörben helyezték el. A csontvázas temetkezések közül csupán kettő volt K-Ny-i tájolású, a többség É-D-i irányú. A feltárt temetőrészben egymásra temetkezés nem volt, a hamvasztásos és a csontvázas sírok vegyesen, viszonylag szabályos sorokat alkottak.

R. FACSÁDY ANNAMÁRIA

29. Budapest, II. Budakeszi út 91–95. Lt; Kk

A budaszentlőrinci pálos kolostor területén, a tervezett új erdészeti székház helyén 1998-ban nyílt alkalomunk kutatni. A kolostor alatti tereplépcsőt 8, megközelítőleg Ny-K-i irányú kutatóárokokkal vizsgáltuk át. Az 5–6. és 7. árokban két nagy Ny-K-i irányú, valószínűleg a kolostor vízvezetését biztosító árok került napvilágra. A két árokból igen sok késő középkori, sűrű, redukált égetési móddal készült grafitos edény

töredéke került elő, melyek közül többnek peremén bepecsételt bélyeg volt. A kutatóárkokból kiderült, hogy a budaszentlőrinci pálos kolostor kőépületei idáig már nem húzódtak le.

A feltárás területén néhány kelta telepjelenség (gödrök) került elő. A Budaszentlőrincen megmentett leletek a kelta időszak késői szakaszához tartoznak. Az objektumok arra utalnak, hogy itt falusias jellegű település lehetett, melynek szélét sikerült megtalálnunk. A hulladékgödrökben talált kerámiák és paticsdarabok arra engednek következtetni, hogy a telepen felmenő falú, sárral tapasztott favázás házak álltak. Az előkerült edénytöredékek között sűrű tálak, korsók, grafitos, fésűs edények, tárolóhombárok és más háztartási edények voltak. A használati tárgyak közül egy nagy, bronz fibula és szövőszékhez tartozó agyagnehezékek kerültek felszínre. E kis településtöredék a főváros kelta korának nagyon értékes adaléka lehet, hiszen ebből a korból (sőt az egész őskor idejéről) erről a területről nem állt eddig rendelkezésünkre adat. A területet további kutatásra is érdemesnek tartjuk.

BENCZE ZOLTÁN – HANNY ERZSÉBET

30. Budapest, II. Szépvölgyi út 18–22. Ró

1998 folyamán, május és október között, a beruházást megelőzően tárhattuk fel a területet. A római kori beépítettség szempontjából az ásatás a vártnál kevesebb eredményt hozott. Elsősorban az ún. Szépvölgyi árok különböző korból származó geológiai rétegeit figyelhetjük meg, melyen a közeli települések bemosott kerámiaanyaga halmozódott fel helyenként. A kora római korszak településének emlékeként egy gödör anyagát bontottuk ki, melyből jelentős mennyiségű festett bennszülött és kora római házikerámia, valamint egy emailos berakású fibula került elő.

R. FACSÁDY ANNAMÁRIA

31. Budapest, III. Bécsi út 46–50. Ró

1998 júniusától 6 hónapos leletmentést végeztünk az egységes beépítésre szánt terület Bécsi úti keleti felén. Az 1800 m²-nyi felület régészeti kutatását a tulajdonos (SBI Hungary) finanszírozta. A területről, mely az ún. „Bécsi úti római temető” déli részéhez tartozott, a század eleje óta rendelkezünk információkkal (Kuzsinszky B., BTM Adattár H419-83 és Németh M. BTM Adattár 432–77.). 1993 és 1997 között, a Bécsi út 38–44. sz. telkeken sírkertekkel körülvett csontvázas és hamvasztásos sírok kerültek elő.

A terület első római periódusát (I.) idén is szegényesebb életmódra utaló gödrök képviselték, majd az Kr. u. 2. század elején nagyobb, kőfallal körülvett sírkertet alakítottak ki (kb. 400 m²-en), melynek keleti

harmada a Bécsi út alatt fekszik, DNy-i részét pedig újkori pincével pusztították el. A temetkezési egységet Ny-on egy 10 m széles út és vizesárok határolta, belső terét architektonikus konstrukciók, sírkövek és szobrok díszíthették, pusztulási rétegéből mesterien megmunkált kő oroslánfej került elő. A sírkertet 3 egymástól elkülöníthető periódusban használták (II–IV.). A II. és III. periódusból származó mintegy 100 sírból 85 volt hamvasztásos, 15 pedig csontvázas rítusú, ezek pontosabb korszakolása csak a leletanyag feldolgozása után lehetséges. A IV. periódusban köves burkolattal látták el a nyugati oldalon lévő utat, melyet éremleletek tanúsága szerint még a 4. században is használtak. Ekkorra a sírkert már elpusztult, szórványos 3. század végi 4. század eleji temetkezéseket figyeltünk meg erózióval fedett pusztulási rétegében.

PATRICE BERTIN

32. Budapest, III. Bécsi út – Farkastorki út Ró

A Budapest III. Bécsi út – Farkastorki út – Perényi utca – Nagybátonyi út által határolt területen 1998 őszén Interspar áruház építését kezdték meg, melynek során régészeti leletek kerültek a felszínre.

A Nagybátonyi utat a Farkastorki úttal összekötő új útszakasz területén már csak utólag konstatálhattuk az itt húzódó római kori temető hozzávetőleges kiterjedését és rétegviszonyait.

A Farkastorki utat végigkísérő közműárok Bécsi útról induló szakaszának első részét már kiásva, sőt részben visszatöltve találtuk. A metszetfalban látható nyomokból egyértelműen kiderült, hogy a munkálatok során legalább 7 db római kori szarkofág, illetve kőláda sír, valamint földsír semmisült meg részben vagy egészen. A csatornaárok további részében leletmentés során összesen 22 római sírt bontottunk ki, illetve figyeltünk meg a metszetben. Ezek döntő többsége kőláda sír vagy szarkofág. Tájéolásuk Ny-K-i, kevés melléklettel, részben már kirabolva kerültek elő. A kőláda sírok készítéséhez korábbi faragott köveket használtak fel, többek között aedícula-fal részeként valószínűsíthető darabot, valamint sírkertből szárazó loricae-t.

A közműárok „útjába” több, különböző technikával készült falszakasz is bekerült, ezek közül az egyik falsarok sírkert részeként értelmezhető.

Minden hátránya, leleteket megsemmisítő volta mellett a Farkastorki út mentén kiásott közműárok teljes, nagyjából K-Ny-i metszetet eredményezett a Bécsi út és a Táborhegyi út közötti területről.

R. FACSÁDY ANNAMÁRIA

33. Budapest, III. Bokor u. 21. Ró, Kö

1998 késő őszén (október–november) leletmentést vé-